

Холм Селижаровского Тверской
Королёва Александра Ильин., 1921, мать из Выжелятнково, живет в
Дубровках с 1964 года
Зап. 8.12.99 М.Г.Шрагер
Роспись А.И.Рыко
Кассета Р-дбр.79
сторона А

ОДЕЯЛА

[...] одеяла какие были? — *təč'ivnyí* — это что такое? — *nu is xatstá ššýtə. Sašjút əd'ajátə étə, i s'p'át rad'it'il'i, a étə r'étkə u kavó, któ pəbayát'ej žýt, u t'éy býl'i, a któ pəb'an'n'éj žýt, u t'éx n'ikak'ix əd'aját n'é býtə* — а чем накрывались? — *vət já i gəvar'ú šə šúbəj, šúbəj tutúrəm. Tutúry šýl'i, iz afč'in* — а подушки были? — *padúšk'i u náz býl'i, nə padúškəx mý spál'i, já n'a búdu, já n'a búdu .. prə l'ud'éj fs'éy znát', já n'a znáju, já gəvar'ú šó u m'an'é, šó já prəžyvátə. Patóm býl'i ššýtə u mám'i jaš's'ó štó? U jėj astátəšə pr'ážə, takájə tótstəł, s.. étə sc'ósk'i, nəzývál'is'ə izgr'éby* — как? — *izgr'ébəm'i zvátəšə étə .. kud'éł'ə, u jėj i u báp'k'i astátəšə, u jajé má't'ər'i. I anyí r'ašýl'i satkát' tak'ii .. kagdá tk'ós v b'órdy d'v'e n'ít'k'i s.. vd'ajóš, a étə kagdá n'idač'ót, i pr'él'exšəinzu (? //pal'éxšy mət'?) z'd'étt', tək t'ázótəł búd'it tótstəł. Pə annój, annatr'étn'inəj nəzývátəš', i u jėj býtə ənnatr'étn'inə, vòz z báp'kəj anyí satkál'i f kl'étku. L'étm-tə tánnə, étə, əd žar.. at múx ukróis's'i, a i z'imój, na étu šúbu k'in'iš nə dvaix, a nógi pad étəj .. d'ar'úškəj l'ázát. D'ar'úšku satkút, ət ukrývái's's'i, i s'p'iš, a matrás etə, ó-ój, étə əs'l'i skazát' tək, tý naérnə upad'ós s nók tagdá* — а что? — *i spál'i i mətadbíi. N'é, n'a búdu* — ну скажите, скажите — *n'ét, n'é-n'é-n'é, gr'áznə s'il'nə* [...] *xatstá, satk'ót, nádə étət .. s't'irál'i-tə zatój. B'al'jó-tə žžygátəšə .. əd zatý, nú, étə ná gət* — /.../ — *də rabótəl'i, n'a ták kək t'ap'ér' sux'ii xód'ut, anyí pr'idút u jix tís'inə mórəł i .. i rubáxə pa étəx pór .. kək abl'itəł vadój, u fs'éx məžukóf, i u báp. Etə d'v'e rubáx'i sašjút, dvójə kal'són sašjút, i štaný pów'ezrxu sašjút, kal'sóny patón'se sašjút, a patóts's'i sa.. spr'adút, satkút, étəkagdá pakrás'ut, a kagdá u jót'ku výt'kut. Pr'im'érnə b'étyi, patkút, tám č'órnej pr'ázej* — что такое в елку? — *jótkəm səb'irájut, vət kək v jót'ku mət'ir'játy jés', v jótč'ku. Vó, m'ítəł tý majá kək .. žýl'i. /.../ Ták šə majá m'ítəjə, rán'sy, étə já n'a v'ér'u n'ikamú zatým* [??] «*ój mý kág žýl'i xərasól*» — «*zəmətč'í! já gr'ú, t'ap'ér' vòd bə, pr'isót bə d'ét mój, bábə, pr'íšl'i, pəgl'ad'éł'i kək já žyvú, anyí skazál'i, "ó, nášə vnúč'kə tə kəg bajauryn'ə žyv'ót*». *I vət č'ástə sažús'ə* [...]

ПРО СВАДЬБУ

[...] *pas't'él'u v'azút, pajd'ómt'i pəgl'ad'imt'i pas't'él'u. Pajdút pas't'él'u smatr'étn' — как это называлось? — Svád'bə kagdá jéd'it, pas't'él' v'azút nəzývájut, étə g žyn'ixú. T'ap'ér', žén'usy, jés' l'i n'ét l'i u jėj próstyn'i aná id'ót, anyí i n'i gatóv'usy. A rán'sy gatóv'il'i, znáč'it, nu i jéd'it.. v'azút pas't'él'u, aná š n'i f svajėj d'ar'évn'i, i pə svajėj d'ar'évn'i vaz'il'i prakázývəl'i (sic) pas't'él'.* (Z)náč'it, *ták, zaktádəvəjut, svád'bə «ój pas't'él'u pəv'azút, záftrə nádə zətažýt'», zatóžut, zaxód'ut, étə pas't'él'ə, padúšk'i patóžen nak'ít'kə jés' nə padúškəx, i nak'ít'ku natóžut. V'azút, nu pas't'él'ə nə annój .. tóšəd'i id'ót, jés'l'i u katórəj pr'idənnəji jés' tám sundúk ыл'i škáf, b'il'javój étət l'ázýt, i étət, i škáf pr'ikrvájut, i nə škáfú tóžə tág žə l'és'inkəj s't'él'ut. «Ó, kakóc xaróšəł pr'idánə-tə ój, d'éfkə-tə bayátəu .. vz'al'i n'av'estu-tə». S'ém'ič'ik dadúd górstč'k'i d'v'é* — кому? — *nu əd zətažýl'i, i xat'á mýl s tabój zətažýl'i* — как это заложили? — *nu, vaz'm'ós ыл'i žér'z'd'ínu il'i ták, nu i əstanóv'ucə təšad'a, pasmótr'isə pas't'él'u, kanf'ét'inəg*

dadút, i pajédut. A t'ap'éér' és'l'i zatóžuc svád'bu, u vás-t= v Maskv'é zaktádyvžut aj n'ét? — /.../ — nu, zaktádyvžut, vòt — кто закладывает? — nu któ? zrít'il'i, d'ir'av'énsk'ii, sas'éd'i. Zaktádyvžut, i vykupájut, butyítku t'ap'éér' dajút. A my n'i davál'i butyítka.. — что они делают? — a n'ič'ávó. Vòt ыd'óš, darógž zatóženž, vóikup'i darógu. — а, не пускают — n'i puskájut — и кто: жених с невестой или родители выкупают? — id'ót.. id'ót, vòt u nás s'ic'ás f s'el'sav'éti zap'isvžut, «ú-, nžb'agút, zaktádžvžut mžtadýx» — дают семечки? — dá, t'ap'éér' s'émič'kžm žtkup'ítž ž, butyítka! A tagdy s'émič'ik, kanf'éť, i.. psmótr'ut étž pr'idžnnž, i n'av'éstu v'a.. «a dajt'i n'av'éstu pžsmatr'éť!» Pždajdút i n'av'éstu pasmótr'ut, kagdá svád'žž id'ót, i tóžž s'émič'ik i kanf'éťinžg dadút skól'kž-n'it', dž n'i džrag'ii kanf'éťy, a étžy, kžram'él'ku, òť kák rán'se býžž. Nú, i étž dabró, fs'ó srázu sktádyvžicý. Svád'žž praštá, i sktádyvžicž, žstavl'áicž adnó žd'ajátž, návžžč'k'i, kak'ii tàm adn'é .. il'i dvóžž u t'è návžžč'ik s sabóž, b'éťyi šýl'i, nu tàm cv'atnyii jaš's'ó kak'ii-n'ibžť, i étž užé b'éťyi žd'ajúčž tókž pa práž'n'ikžm, a étžy cv'atnyii nós'ucý és'l'i smóžžyš kup'it', a tó, vòč satk'óš xatstý étžy, xatš'č'óvyi sašjós návžžč'k'i, nž xatš'š'óvyx búd'is spát'. Tóťžtyi sašjós, na tóťžty žd'is spát', tónk'ii sašjós, na tónk'iy búd'is spát', vòť ták. Vòť kág žýl'i, étž s'ič'áz gžvar'át, mn'è s'ič'ás, šò u m'an'è vžanóšžnž, d'éťi jáz'd'il'i da étž, d'éd žýť, šò pždžd'ajál'n'ikžť, anyi n'a nós'ucž s'ič'ás ы pždžd'ajál'n'ik'i. A t'ap'éér'-tž já žývú, u m'è ššýžž, s'ič'ás s'n'atá, b'éťyž, a tó ad'in krás'n'in'kžž a drugój žóťt'in'kžž, èvž túd žóťt'in'kžž só l' pa.. kž.. n'é, túť nžžrnž krás'in'k'ij pžd žd'ajátžm. ... Da vòť ón pad étžm žd'ajátžm, srázu pad étžm, vòť, étžť krás'n'in'kžž, a tóžž žóťt'in'kžž b'él'ik'im garóšžm. Já ból'se m'és'icž spátž pad žim, nžžrnž i dvá. Já š.. kudý jà xazú gr'áz'n'us'-tž? Ot katóžyi v l'és-tž xód'ut dž tržktar'istý, dž kan'éšnž žyi pač'áš's'e, òč snaxá majá č'èr'is' n'ad'él'u m'an'ái[t], «nú, jà gr'ú, ná f'ik, já n'a búdu xžžbystát' tàm pž mašýnžm».

ПРЯДЕНИЕ И ПР.

Про ткацкий станок расскажите. — A tk.. tkáčkžž štž.. tkáčkžž nádž s'p'érvž napr'ás'. [...] Nu vòť t'ap'éér', š'ás l'ón abd'éťžnyž v'és', s'm'átýž, atr'óžžnyž, vóič'isžnyž, nu t'ap'éér' òť búdut pr'ás', pr'adút — у вас есть прялка? — jés' — Какая у вас прялка? — u m'an'é sžmžpr'áxž jés' i pr'átkaž jés', étž.. étž ruč'nážž pr'átkaž — прялка это ручная прялка, а самопряха? — sžmapr'áxž tač'ónž, s kžl'asóm, nu nž fžtakártžč'k'i-tž, vòť etž sžmapr'áxž. T'ap'éér' nádž sžmavár stáv'it', kartóš'k'i nž.. — а ручная прялка из чего состоит? — iz dasók, dósk'i [...] d'ir'av'ánnž, krút'isž òť rukój. /.../ Tám takážž .. p'átkaž, p'átkaž — где это? — v' v'irt'an'é, nu já t'è pžkažú .. v'ir't'a.. p'átku, v'ir't'anó. Nu vòť, [z]nác'it, — где она находится в веретене? — nž kancé [...] — прядут, наматывают на что? — vòť nžpr'adút, v'ir'a.. étž, v'ir'at'óný étž fs'é, skókž tàm u m'an'é v'ir'at'ón jés', nž pač'átk'i matáiš pa tr'i narúšn'ikž, takój puzátýjnarušn'ik-tž pžluč'áicž, étž nžžvátžs' — какой нарушник? — nžžvátžs' pač'átkaž, étž pač'átk'i nžm.. nžmatáiš, patóm u t'è pr'ás' n'é nž štž, nádž matát' na tál'k'i, étž, nž matk'i matáiš, nžžvátžžucž tál'k'i, któ b'al'ónýi tkát. A któ n'ib'al'ónýi tkát, surónýi, pr'am s' v'ir't'aná matájut, i s .. s étžvž, i matájut na étž, na kák javó? na vjúšku, i vjúškaž jš's'é u m'an'é jés' — а что такое вьюшка? — a vjúškaž, kág bač'óg d'éťžicý, vòť pr'im'érnž takój, bač'ók òť, n'ibal'šój, [z]nác'it, t'ap'éér' étžd bač'ók, gd'éš u m'à /.../ étžd bač'óg, nu ón d'éťžicý, nž katú nž takóm matáicý, tám p'ir'a.. pžp'ar'éžžynž stait, v étžž dýrkž, dýrkž v dýrk.. jétž, a kótyšžž takój d'éťžžut, nu byváiť i n'a kóť, byvátž usátý býl'i, klad'óš uxvát, vòť, takój tžš's'inú, nž usát, fsún'iz dý, dýrk'i v'v'órtvžl'i òť d'és', bžl'sžynstvó tak'ii tóťžtyi brús'žž býl'i vòť, i vòť étžd brús vólv'ir't'ut napár'žim, il'i burávžm, i tagdá étžť, vòť étžť kóť

vb'ivájut, vjúsku fs'ò ravnó s tál'ek razmátuvut, tagdá nž xr'aství nž.. il'i nž xr'aství namátuvžjut, žd'ájút étý tál'k'i b'al'ónýji, któ b'al'ónýi tkát, kr'é.. nu razmótk'i džrazmátuvžt', d'v'é tak'iy dasóč'k'i d'éžjut, dážý, ðn jés' pždajúcy étý, šérs't-tž s étýx, razmátuvžjut, nu vót, étžt razmátuvžjut na vjúšk'i a patóm, na étžt, snujút na kr.. na kr'a.. na étýx, na s.. nž krug'é.

КРУГ

Krúk takój bal'šój d'éžicž, vysók'ij, i étžt krúk .. stáv'ut ðt .. pžs'ar'ót ыzbýi u m'an'é ðtút, já snavátž i na kúxn'u, z'd'éš' pr'ib'ivál'i, vðn k mát'icy — из чего этот круг сделан? — iz' d'érivž š — a как он называется? — krúk, stáv'icy, s'ar'ótkž apr'ásývžicy takój, u kavó krúgtýi, u kavó kvadrátnyi étý brús'jž — а большой он — d'ir'av'ánnyj étž sámýj .. s't'éžžen', étžt s't'éžžen' .. stáv'iccy vn'ís, v'v'arxú tàm, kžkúju-n'ibut', štóby d'aržátsý, il'i skabú d'éžjut, il'i kák.. vòt anyi étž d'éžjut, t'ap'éř' étu vòt pr'ib'ivájut .. z'd'éš' ðt, u m'an'é vòt tút xad'it, krúk. [Z]nác'it ... gžvar'itž, Kól'ž, vyl'ij, n'a vyl'it étýt Kól'ž étu .. šžtuxú. [Z]nác'it, t'ap'éř' javó vd'ajóš, vn'izú étýx c'atýr'i xr'istav'íny fs'éy d'éžicž, c'atýr'i tak'iy dl'ínnýx kák štak'étn'ik — как что? — kák štak'étnž, tak'ix patósk'i c'atýr'i d'éžjut, z dasók, étýx c'atýr'i patósk'i, [z]nác'it, i patóm stójk'i stáv'ucy, étý patósk'i, stójk'i étý .. pradátbuvžjut, étý stójk'i skr'apl'ájut s étým s xr'istav'inžm, vn'izú xr'istav'inž i v'v'arxú xr'istav'inž, tútž n'i na sámýj kraj pradátbuvut étu stójku dapús't'im, i v'v'arxú, nu ón žž pžt pžtatók, c'út' l'i n'a xód'i pž pžtatú, nu ót, i b'ar'óš, étžvž, snujóš, sastáv'iš, vn'izú v'itóšýč'kž pr'ib'itž, tàm p'ir'aktádývžiš štóby, býtž xr'istav'inž, i vn'ís, a v'v'arxú v'ir'ta'nó fstavl'áicy, vót.. i id'óš, s'n'izu nžč'ináiš, i apxód'it, žbašót étž s't'aná, žbašót pžkružýtž jaš'š'ó s't'aná, d'éš'it' s't'én, d'éš'it' rás pžv'ar'n'óš, étžt krúk, ad'in rás, d'v'é n'itk'i, snujóš, d'v'é n'itk'i — значит стена это мера? — étž kák m'étr, š's'itáicy, vót, tap'éř', snujóš, skótkž u t'è pásžm nádž? f pásmy tr'icčt' n'itžk, š's'itáiš — [что такое пасмы?] — nu ót pásmy, p'ir'av'ázývžiš fs'ó étž, ták i b'órdž jés', i š's'itáicž tóžž pásmy — /.../ — tý f kakójž b'órdž-tž snavátž? — v d'a's'át'in', étž užé d'éš'it pásým, a f káždžj pás'm'i tr'icčt' n'itžk, étžt .. nžžýváicž c'ís'm'inž, š's'itáicy pa tr'i n'itk'i, za rás š's'itáicž, d'éš'it' rás, étu, c'ís'm'nž nžžýváicž, c'ís'm'inu b'ar'óš, c'ís'm'inu, d'éš'it' žčš's'itát p'ir'av'ázývžiš šnurkóm, patóm jaš'š'ó š's'itáiš, pžš's'itáiš «ú-u-uj, iš'š'ž, An'! pžgl'ad'íkžs' u m'à nž vjúškžx-tž n'i f'igá n'étu, a užé iš'š'ó mn'è snavát' tž kà mnógž, mn'é i n'a s'l'éš' sa s't'én tž búd'i", étž és'l'i n'i džstá... n'i džsnujóš, znác'it, sa s't'én n'a s'l'éš', nžžýváicy, nu ót, žsnujóš, b'étyi és'l'i b'al'ónýi, krosny snujút, t'éi tótkž pasúšut, pasúšut i, užé nžv'ivájut na k.. stán.

СТАН

Stán pr'itáskžvajut, kažódž jés', vót .. nžktá.. étývž, navjóš jix, patóm capý [...] — capý tž štó? a étž f capý pr'in'imáiš étž [...]

ЛЕС

[...] na c'óm tý kón'č'il'i? [...]

густой дремучий лес как называется? — a ták ы zav'ócž v dr'amúč'im l'asú — пуща не говорят? — u ná n'étu, štó pús'š'ž tàm, és'l'i, pr'im'érnž, étž, žt'v'arn'i, pal'á zavúccy tàm kak'ii-n'ibut', vòt tàm ы gžvar'át, v Ržgav'ik'é v l'asú býtá, v étým, nž S't'ipafskóm v l'asú býtá, Sžstavjónž taš'č'inž, vòt ták u náz gžvar'át, a pús'š'i u nás n'ét, étž .. gd'é-n'ibžt' na étžj, na júg'i il'i gd'é, i'i f pustýn'i gd'è tàm gžvar'át, a u nás tútž n'é, u nás tág gžvar'át — а редкий лес как называется? — étž já n'a znáju — ну когда мало деревьев — a étž nž s'inakós'i u náz zavú..v'ócž, pž s'inakósu, pž žgav'íny, a v l'asú étž n'i

š's'itáicy, tàm r'étkɔj il'i gustój l'i l'és — не говорят «жидняк»? — n'é-a, n'i gɔvar'át /.../ [...]

что такое сушняк? — sušn'ák sux'ii.. suxój l'és — а как он появляется? — nú, zɔsuxáit] tám, padgót (??? это что, когда ее подгодили?) бивáйт, b'ar'óзы, sám'i pɔ s'ab'é zɔsuxájut, бивáи n'égd'i, n'ékɔtɔɔɔi, jótk'i tágžɔ súšut, kar'át jix, бивáи karú ɔbd'arút, a kará tɔ v jótk'i d'ar'ócy, próstɔ pr'ám móžnɔ, kryšu kryt', mnóg'ii drál'i jè, kák òt ták padr'éžut s v'érxá, i vn'izú sr'éžut, a patóm tapátɔč'ku b'arút, i ad' d'érv'ivɔ atymájut, aná š smal'ístɔl ból'nɔ, i ad'd'irájut, patóm kladút pɔstám, aná i vysuxái, kryšy krójut, asóbɔ бивáтɔ f s'inakócy, býl'i š sarái nɔ pusta.. nɔ pustašáx, rán'sy š n'i vaz'il'i s'énɔ, tóžɔ jés'l'i.. — какие пустоша? — a étɔnɔzɔváiɔɔ vòc s'inakós v ɔddal'ónnɔs't'i, étɔ pustašy, i tám stáv'il'i sarái. Pr'ijédut, saráj raskryšy, nu č'ém kryt'? pr'ijédut, a móžɔ i n'é býl'i, a móžɔ purgá kakájɔ, náiz бивáйт ы l'éɔm že étɔ takájɔ, id'ót uragán, i raskryt. Nu ót, š's'ás pajdút étu, jótku ɔbd'arút, étu karú, i nɔ.. zakrójut étu dɔrú, ʷót, dɔ sl'éduš's'ivɔ gódɔ, i stáit aná, i aná i ból'sy prɔstáit .. gódɔ, vòt tak'ii d'atá. A patóm étɔ jótkɔ užé zɔsuxáit, i nɔzɔváiɔɔ sùxɔpɔcstój, a бивáи sám pɔ s'ab'é sóxn'it, sùxɔpɔcstój étɔ zav'ócy, jajé nɔ dravá r'éžut étɔt sùxɔpɔcstój. — А что такое валежник? — a val'éžn'ik étɔ .. бивáйт étɔ svál'icy aná, il'i stamáicc, tàm v l'asú, i aná tàm ы vysɔxn'it, бивáйт òt tóžy uragán ыd'ót, skókɔ d'ar'ó.. d'ar'évjif-tɔ p'ir'tamáit, dɔk òt éty p'ir'itamájucy d'ir'avá, nác'it, ta'p'éɔ, étɔvɔ, an'é i vysɔxnut tám, vòt pajd'ós ы pɔdb'iráiš val'óžn'ik étɔt — [тока на дрова, да?] — nɔ dravá, užé, jés'l'i ón p'ir'il'ažýt, ón užé n'a góš, na étɔt, nɔ stráit'il'nyj mɔt'ir'iat ... vòt któ etɔ takój бивáйт kusái[] stán'iz žɔ smatr'ét', n'ikavó š n'éɔ — летает тут что-то — [...] fšéj n'étu, já n'a pómnu kagdá býl'i — а как удаляют бурелом? — nu òt étɔd burátóm-tɔ i pɔdb'irájut òt — это валежник и есть? — étɔ i jés ɔd burátóm-tɔ étɔt, burátóm, a és'l'i bl'iskɔ óm kut .. étɔj, d'ir'av'én', jix ab'irájut, a katóɔy burátóm бивáид dɔl'akó ɔd d'ar'évni, gd'é v l'asáx, ták ón tám is'č'éz'n'i[t] ták ón i sapr'éit, f kúč'i; — А как подбирают? — Nu pɔdb'irájut, pr'ixód'ut č'is's'ájuc súč'jɔ, p'itój p'ir'ap'il'ivɔjut, nɔ dravá v'azút, étɔ rán'se, a t'ap'éɔ, n'a znáju, xód'ut l'i, t'ap'éɔ n'a xód'ut pɔdb'irát' étɔt .. val'óžn'ik, t'ap'éɔ safs'ém pɔ-drugómu žɔvút

ЛЕСОПОВАЛ

— вы работали в лесу? — rabótɔtɔ — А что вы там делали? — a štò mý d'éɔl'i? — пилили да? — fs'ó d'éɔl'i na s'v'éti, nás.. pr'iv'al'i f pótɔs.. v d'al'ánku, ɔtv'al'i pótɔsu, vòt, štóbɔ tý svájú pɔtasú, wòt t'ab'é, òt tút tí búd'iš r'éžɔt'. I šóp u t'ab'é býlɔ z'd'éɔnɔ č'is't'in'kɔ kàg v dóm'ik'i, n'i s.. p'ónyšk'i s.. n'iz'in'k'ii, jés'l'i vysók'ii zastáv'uc s'p'il'ivɔt' — зачем это надо? — a l'és-tɔ gatóv'il'i v vajnú, dóč'ɔ — так вы пилили? — p'il'il'i, i dravá .. pɔravózy-tɔ xad'il'i nɔ draváx — женщины? — žén's's'iny, mužɔkóf r'étkɔ kakój muš's'inɔ — А как вы пилили, чем? — P'itój, étɔj, dr.. drav'ánkɔj — деревья? — dá — Валили? — val'al'i s kór'n'ɔ — работали на лесоповале? — nɔ l'ésɔpavál'i býl'i. I mn'é vòt n'ič'avó za étɔ, vót, m'édnɔj kap'éjk'i n'a plát'ut. A já v vajnú rabótɔtɔ, štò na.. fs'è na frónt'i drugájɔ móžɔ býl', n'a stói gɔvar'ít'... — какой пилой, как эта пила называется? — drav'ánkɔ, d'v'é rúč'k'i, v jéj, na étɔm krajú rúč'kɔ i na étɔm krajú; òt mý s tabój i.. pr'išl'i .. g d'érv'ivu, nádɔ étɔ d'érv'ivɔ s kar'n'á s'p'il'it', wòt, štóp p'an'ók vòt takój býl', il'i — сколько? 10 сантиметров? — dá, d'és'it' il'i p'atnácɔt' sɔnt'im'étrɔf, n'i.. n'a ból'sy, ták, vòt nádɔ il'i atɔ.. ɔt.. ɔtaptát' krugóm étɔvɔ d'érv'ivɔ, s'n'ék-tɔ. Etɔ kagdá ós'in'ju-tɔ s'n'égu-tɔ n'étu, tagdá v'id'iš, a òc s'ič'ás s'n'ég žɔ napát, šóbɔn n'isk'ij býl', il'i atrút' s'n'ék nádɔ ɔt n'éj. Vòt tý jéj tagdá r'éžyš s kór'n'u, sr'éžyš s kór'n'u, dá jés'l'i n'i sɔbražáid gɔlavá, tý nɔ.. kut annój d'ir'av'íny kut étɔj, pɔbałtáis's'i d'én' i n'i razr'éžɔt' ta'b'é jajé, nádɔ

val'it' smatr'éť' kudá. Nádž pždval'it' pžd jajé .. patón'sy — что подвалить потоньше? — a.. d'ir'av'ink'i tám, il'i al'éšyinu, il'i b'ar'éz'inu, šóp t'ab'é pžc s'ítu aná bytá. Padvál'iš, a patóm na étu tótstžju vál'iš, tótstym, év byvájut kak'ii d'ir'avá, d'ar'évžž — /.../ — a pžtamú štò aná, šóp nž z'aml'ú n'i l'aglá srázu, a és'l'i aná l'ág'i nž z'aml'ú, u t'ab'é, t'ab'é n'i kaťóm javó n'i pžšv'al'it', n'i.. n'ikák, t'ab'é dž pžtav'in'i étvž, stvaťá-tž, d'érivž-tž i n'i.. i n'i razr'ézžt', zažm'ót, n'i tudá i n'i s'udá p'itá n'i f.. n'i fp'ar'ót, n'i nazát, n'a vón n'a vón'it' n'ikák. Nu u nás takóvž n'é bytž, mý s Ol'ej rabótžl'i, nu já fs'ó.. já kamándyvžtž .. nad ol'ej. Já i pždrubáťž — Оля, это какая Оля? — aná s San'ónž bytá, aná n'a znáju, žyvá il'i n'é, aná ujéxžšy v Akófsy — и что вы делали? — a já žž mužyká bytá. Samá pždrubáťž, sam.. fs'ó mój byt pa.tón — а что это «подрубить»? — a kagdá r'éžyš s kór'n'žm, tò nádž žb'azát'il'nž, ad'in bók .. pžcs'éč tžparóm, n'amóšžž pan'ížy étvž r'azá. Já r'éžu vòt, pr'im'érnž vòd z'd'éš', a rubl'ú jaš's'ó n'ížy — чем? — tžparóm, òc stól'kž p'ir'rubáju étvž d'érivž. Kagdá já už džp'il'itžs' òt dž takóvž krážž, uže jajé búd'it pakáč'ivžt', tagdá .. il'i žž .. p'iy b'ar'ós, jés'l'i n'a pó v'itru, tò aná i v zát pajd'ót. P'iy d'éťicý, takážž p'iku d'éťju.. dajúd žal'éžnž, óstržju, i nasážyvžš na tón'in'kžj žar'z'd'inku, i vysakó, a kagdá n'étu étyx p'ixó.. p'ixá, tò kót tóžž b'ar'ós, žžs'akáiš, i tám zarúpk'i d'éťiš, drugój kót, i òt stáviš vòt étžt kót, v étžm kaťú, nžs'akáiš òt tút tak'ii zarúpk'i, vót, ráz-dvá-tr'i zarúpk'i, a étž u t'ab'é šést jés, tút s'c'ósžnž, žapát'kžj s'c'ásyvžš, i tút žapát'kž, ták, vòt jajé vòt ták stáv'iš, étžt .. kót, v z'éml'u up'iráiš, i pl'ac'óm òt ták ы žm'ós étž, a aná nžžymái[t] tudá, i tagdá aná pajd'ót, kudá t'e patóženž, a és'l'i upús't'iš, tò aná, i s'udá xl'i.. xtžbys'n'ó[t]; — как называется это? — p'ix — кол тоже? — i kót, i òt ы kót tóžž, n'ét kót pat p'iy d'éťiš — /.../ — dá, žerst étžt p'ix, a jés'l'i .. nu òt és'l'i p'ix jés', tò tagdá, tám n'i žžrubáiš, a tò drugój rás .. pžkžtku z'd'éťiš, étyx, č'urbanóf pr'in'as'ós, šóbž n'i saskákývžtž étž, kagdá n'étu p'ixá, étžd d'ir'av'ánnyj tóžž p'iy z'd'éťžnž, b'is.. b'as p'ik'i. Tžk vòt tám zarúpku tóžž vys'a.. žžs'akáiš nžv'arxú na étžj.. d'ériv'i, štóbž .. ón n'i skal'z'ít, étžt, kàk upr'ós, ták aná móžet òt ták jéxžt', étž, a rás u t'ab'é ko.. túž zarúpkž-tž z'd'éťžnž, v zarúpku v étu, vòt ы anó i pádžit, vót, nu patóm m'ériš m'éržj, štó t'ab'é, jótkž, [z]náč'it, étž búd'it l'és, p'itónžč'n'ik, šés'.. p'itónžč'n'ik nžžyváiçy, stržjavój l'és, étž búd'it užé, šés' s pžtav'inžj m'étržf r'éžžt', v džl'inú. Étvyž, t'ab'é m'érkž dáđ'enž, dvúxm'atrónnyj kótušyk jés', takój z'd'éťžnž m'érit', i m'atrófkž. Táč, étž z'd'éťžtž, tví atm'éritž, nu r'éžyš — пилой да? — p'itój, p'ir'ar'éžyš pžpaťám šés' s pžtav'inžj m'étržf žtp'il'itž, és'l'i jaš's'é tótstvyj, dž d'v'anáčžt'i sžnt'im'étržf v atr'ézi r'éžžl'i na l'és, nav'érnž, ačá, jaš's'é tút jaš's'ó br'avno víd'it l'éžž. L'és étyt m'éril'i .. plótnyj kubatúržj š's'itátžs'ž, tám š's'itáiçy, kák-tž, nú, d'icým'étry užé já t'ap'éř zabývž. A tò byváťž, znáťž-tž tagdý-tž, étž š, r'éžžtž-tž iš's'ó f sóřžk č'at'v'óřtžm f sóřžk p'átym gadú. Byváťž kàk atr'éžu, jés'l'i p'rik'inu étžj, na m'érk'i tám sžnt'im'étry jés', ačá, kubam'étrž, és'l'i tótstl, tr'icžc' šés' sžnt'im'étržf v atr'ézi, étž, étž tóč'nž póm'n'u kubam'étrž, plótnyj. A jés'l'i.. étvyž, m'éňšy tò m'éňšy. Patóm és'l'i č'istvyj jótk'i tak'ii, n'atótstvyj, na baťáns r'éžžl'i — что? — baťáns nžžyváiçy étž, nž bumážnž fábr'iku šót òn, nž bumágu, étž, baťáns, étž dvá m'étrž .. r'éžyçy, a rúc stójkž (???) dvá s pžtav'inžj m'étrž, étvy k makúšžžm r'éžžl'i, a étž f šáxtu štó, tám .. d'éťžl'i, z.. kr'ap'át, zabóitž, étž dvá s pžtav'inžj m'étrž r'éžyçy. Dravá r'éžyš, m'atrónvy, klad'ós v'ikłžtku m'étrž d'és'it' — что такое выкладка? — nu òt, šóbž kubam'étrž sžžýv'it' dróf, s't'él'iš ná pžt m'étrž, m'étrž vysatý v'ikłžd.. m'étrž d'és'it' v'ikłždvyžš, étž búd'i kubam'étrž dróf — а что такое выкладка? — a v'ikłžtkž, étž nádž òt .. sžžýv'it' étž v'ikłžtkž i bytá, stóžyš vót, pal'éň'n'icž, šóp étž pal'éň'n'icž bytá m'étrž d'és'it', étž v'ikłžtkž m'étrž d'és'it'. Táč, r'éžyš-r'éžyš .. drónvy, pr'ixód'it más't'ir, gžr'it: "kanc'ájt'i r'éžžt', pajd'óm't'i

vagóny gruz'it". P'ity pr'áč'is, tɛparí pr'áž'is, katún ès'li u t'ab'é jés' tóžɛ pr'áč'is, katún — колун это... — dróny katót', tótstɛj tapór. Spr'áč'is, i pajd'ós f šuvájivɛ na stáncɛju gruz'it' púl'mɛn, bal'sénnɛy vagóny, tak'iji, étɛ prastój vagón étɛ vót, tɛvar'n'ák ɛd'ót, étɛ n'ič'avó, f katórɛm dvá vagónɛ v annóm... Vòt étɛt tóžɛ fč'it'v'aróm nádɛ, na.. naktás', pal'én'n'icɛ étɛ, mú-ukɛ, múkɛ! Nu òt nám étɛvɛ, vót, i n'a v'éru't štò mɛ býl'i. T'ap'éru' dážy l'ud'éj-tɛ máɛ astátɛs'ɛ, katórɛyji znájut, nu vòt f San'óv'i tól'kɛ adná N'útɛ tàm astáfšy, nu.. étɛ vòt, aná z dvaccátɛvɛ gódɛ, gódɛm. Nu R'ítɛ móžɛ pómn'i[] dɛk, étɛ, aná matóžy, ja.. étɛ užé n'i š's'itáicɛ v étɛy f s'v'id'étil'i. O-ój, ój-ój-ój, Mášɛn'kɛ d'atá v'al'ík'ii.

ЛЯДИНЫ

— как назывались ... для пашни? — dl'a pášn'i? vòt já š t'è gɛvar'itɛ, l'ad'iny. Dá, snac'átɛ l'ad'ínu d'éɛɛjut — /.../ — a l'ad'ínu étɛ vót kàg d'éɛɛjut. V'asnój .. katórɛy idú.. jédut paxát', jésli s'am'já bal'sájɛ, na tóžɛd'i, bɛrnavát' jédut, nu dvójɛ, tùt étɛy, jés', ès'li paxát', tò vdváix jédut, ès'li páɛɛ kan'éj, a ès'li ad'in, toj ad'in pajéd'i paxát', a drugój dómɛ. Dà tút jaš's'ó, f s'am'jé któtɛ jés', étɛy.. sɛb'irájɛ.. d'atóf tak'ix n'étu, izgɛɛrad'i zɛgɛrad'il'i v'asnój, id' býl'i fs'é pal'á, uxazá býl'i zɛgaróžɛn, tóžɛ rub'il'i žér'z'd'jɛ i kól'jɛ, i étɛ òt an'é zɛgarážɛvut. T'ap'éru', zɛgɛrad'il'i an'é étɛy izgɛɛɛɛ — в лесу да? — n'ét, étɛ nɛ pal'áx, an'é užé svabódnyy tút, n'istó mɛžuk'i, u mɛžuk'i, u kavó i báby, I báby xad'il'i rub'il'i tág žɛ, gd'é p'itój, gd'é... dɛ štó š étɛ takój?!... [...] Vót. T'ap'éru' aný i xód'ut, étɛ, pr'átɛl'i byvátɛ skázut, pr'átɛl'i l'ad'ínu, pr'átɛɛ xad'il'i. Nu, val'al'i tàm, val'ájut òt pr'im'éɛɛnɛ nɛč'inájut ɛt parógɛ, òt at tóvɛ — что это «валяют»? — vòt étɛt.. nu, štò val'ájut? al'èšn'ik l'i, b'ar'ózy l'i, as'iny l'i, étɛt l'és val'ájut. Rɛzval'ájut fs'ó, i val'ájut tàk fs'ó, kagdá nɛ dravá tò ɛb'azát'il'nɛ nádɛ, tàk òt, anná nɛ annú, xr'és't'ikɛm šòb býl'ɛ. A étɛ mn'è n'i na dróny, a étɛ pr'am v.. fpr'amúju fs'ó, šòbɛ .. sukám býl'ɛ fs'ó zas't'él'inɛ. T'ap'éru', ès'li u katórɛy l'ad'iny jés', aný l'ad'iny žgút .. pɛ v'asný. Ot étɛy l'ad'ínu-tɛ i žgút an'é, étɛy vót, suk'i-tɛ fs'é. Sažgút, patóm s' k'irgám, s tapátɛm, s kɛpátkɛm xɛ.. kɛɛɛr'út'k'i tak'ii býl'i, kartóšku kapát', gd'é kakájɛ z'aml'á, vòt ɛy pajdút, ès'li vòt v étɛj l'ad'iny papátɛ jót'kɛ, jót'ku étɛy ɛbrubájut, étɛy kór'n'i i vyvarác'ivɛɛt jéj, il'i astáv'ut aná vyv'ir'n'icɛy, tàm n'i gl'ad'át kudá aná vyv'ir'n'icɛy, tánɛɛ, étɛ dɛl'akó at étɛj, ad daróg'i, fs'ó, a patóm òt ón sxód'it, xaz'áin, któ tàm? il'i pašl'út, «sxad'i-kɛ tɛy, pɛsmatr'i l'zd'ínu-tɛ, šò tàm nɛ l'ad'iny-tɛ na nášej?» Pr'ixód'ut: «T'át'kɛ, il'i páɛɛ, któ t'át'kɛj zval'i, i t'át'ij i fs'ákɛ, a jót'k'i pɛval'il'is'ɛ, «kudý š aný, synók tàm, il'i dóč'uškɛ?» — «A vòt tàk vòt aný» — «Nu tádnɛ». Vòt ón zɛb'iráit tàm svavó pɛcaná, i pajd'ót, ón atm'éru' skól'kɛ òt na bápku, aná ràs pɛval'itɛs', ón atm'éru'it, ac'is't'it, atr'éžɛy, i patóm pr'iv'azúd damój k ɛzaródu, ɛzaródy-tɛ i stáv'ut, étɛ kóɛɛny. Nu a étɛ, il'i ru.. tàk .. svál'ut kɛl'i s kar'n'á, vòt étɛ pajdút an'é, étɛy .. l'ad'ínu fs'ú fskapájut, saž.. s'p'éruɛ sažgút, patóm fskapájut, pós'l'i fskóp'k'i pajdút s'éit'. [...] Búdut paxát' — на следующий год? — dá, sažnú, ub'arút i spášut jajé, vò tàk raz'd'étyvɛl'i .. fs'é. Nu xutará-tɛ vójɛɛɛl'i v l'és, vòt.. xutará-tɛ i raz'd'étyvɛl'i tàk. Aný pr'ijédut v l'és, n'i f prɛxad'ímɛy, š's'itáj dr'amúč'ij l'és, i vót, i dal'ókɛ ujaž'ž'ál'i-tɛ, n'a tò štò tókɛ z'd'éš.. z'd'éz' bl'iskɛ, s étɛj d'ar'évn'i, z Dúbrɛvɛk ujaž'ž'ál'i, nu a.. a tò móžɛ býl' pr'i.. ujéɛɛl'i zɛ k'itóm'itrɛf za d'és'id' ból'se, na xútɛɛ na étɛt. Nu ón pr'ijéɛɛl v l'és, i vòt v étɛm l'asú, ón .. ɛs'ignóvɛɛicɛy žbít'. L'és étɛt ès'li vòt takój strɛjavój býl', na strójku, za.. val'áit, a ès'li étɛt, l'is't'v'in'n'ik, dážy iz' l'is't'v'in'n'ikɛ sarái rub'il'i, iz' b'ar'ózy, iz as'iny rub'il'i .. sarái, pr'amɛ i b'ar'éz'n'ik, nu sarái tɛ tàm xɛt' i kr'iv'ínɛ, an'é gɛvar'il'i túč'se étɛ praduvái s'éɛɛ, byvái pɛɛɛɛr'ínku patóžɛš, a tàk na strójku étɛt l'ó.. kru.. tótstɛj l'és šót, a tónkɛj, étɛt,

vòt tág žgl'i, kar'én'jə éty, katóryi òt, vykəpəjut v étəð gót, a katóryi étə kar'n'i iš's'é i.. pášut-tə dótgə .. an'é tám, paká l' vıpr'ejut, kagdá štó, apáxyvəl'i. I ták raspáxyvəl'i .. ptəš's'ad'á.

А выкарчивали? — vykarc'ávyvəl'i , uý, kərc'avál'i — а как это делается? — а kák? pətkarájut, patóm.. tagdá jaš's'ó tamóf-tə n'é bytə, d'etəl'i p'éšn'i; a p'éšn'i tak'ii nə saxáy byl'i .. nasóšn'ik'i, nə saxáx ы paxál'i-tə, és'l'i p tı saxı pəsmatr'éty tək ud'iv'ıtəz' by, n'aós', gd'é-n'ibut' v étym — в музее — v muz'éj ən f škótu sxad'it'i, pəsmatr'it'i. Takój, kək narózyk (??), nu òð dapús'tim, bumázyntə, vót, étə f kúz'n'icy kavál'i, ptást žal'ézə, nu kr'épk'ij tótstyj. vòt ták javó svarác'ivəjut vót, nu tút-tə takójə óstrəjə d'étycə vó, a tút tərubájut vòt ták, vót .. skujút, dáže tút i, byváiit n'a svár'eyi a.. zakl'ópə pastávl'inə. I vót v étu .. štúku .. fatv'l'ájut kót xaróšy, zdaróvyj, nu òt, i kól'jə, étə pətkarájut kar'én'jə, òt étym .. p'éšn'ej-tə, étə p'éšn'i byl'i, vòt ы pəd'd'ájut, étə n'amnóškə pakr'átəit, tám kót jaš's'ó, i vykarc'ávyvut tək. О-о, bytə d'etə, i r'a.. l'úd'əm, ój skól'kə d'etə, d'én'ušku zərabátvyvəl'i, òt pórəš' vıš.. vırəstə b'ar'ózvəvə, tám gd'é-tə tı vırub'it nə dravá gatóv'it prút'jə vırəstə, dl'innə b'ar'ózvəvə, tóžə krut'il'i. D'én'g'i-tə nádə, a d'én'ik-tə gd'é vz'át'? Vòt narúb'ut étyx prút'jəg, tək prút'jim i zvátəš'ə, pr'ivóz'ud g bán'i, v bán'u nakládvyvut .. tám, kan'éšnə tám l'azál'i, n'i stajál'i éty prút'ji. Nəktádud bán'u étyvə prút'jə, kuť bán'i .. fkópən dvá stólb'ikə, tak'ix, m'étrə pa dvá. V étym stólb'ik'i tám tak'ii kótəšk'i zab'itə, vn'izú tám .. kək-tə tóžə znàt' kək kl'in, étə tám zəš's'aml'átəš' kək-tə. I tak'ii byl'i .. kl'apám zvál'i, pátkə, nu .. padól'žy kək s'p'icy, k étəj p'ə.. pátk'i .. pr'id'étyə takájə v'ar'óvəč'kə, nu v'ar'óvəč'kə, òt takój kan'éc v'ar'óvəč'k'i, mőžə pəkaróc'i, étəj v'a.. étu v'ar'óvəč'ku an'é pr'imátvyvut k étəmu, k prutú, a étət pár'inyj pr'inós'ut ыz étyvə, zi báj'n'i, vòt anı idút, òt tək krút'ut, a ón krút'icə étyt, prút, i apxód'ut kruk étyvə statbá, nu n'e.. já n'i krut'itə samá, ja étyvə n'i.. tókə póm'n'u mál'in'kəx xad'itə v báj'n'i, nášy krut'il'i. Vót ы krút'ut, éty.. prút'jə, skrút'ut, a patóm .. vv'arxú tám òt na étəm, k étəmu kótušku .. pa d'és'it' prutóf krut'il'i, étə skrútkə — зачем? — а vaz'il'i.. f S'il'izárəvə, sp'vl'al'i l'és, v'azál'i, prótəvəč'k'i n'é bytə, a l'és .. — так это крутили... — dá, étə f kantó.. étyt, l'és tám któ? kakál-tə kantórə, i brál'i éty prút'jə. A patóm gónk'i gan'ál'i. A òt étət l'és, p'itóvəč'n'ik, də S'il'žárəvə dagón'ut javó byvái .. vadój, a patóm gónk'i p'lat'á.. splác'ivəl'i. S'v'ázyvut n'éskəl'kə z'v'én'jif, vòt r'ə.. r'át s'v'azut òt étym prút'jim, i pr'i.. pr'iv'ázyvut katı, k jamú, já n'a znáju təm paskól'kə, nášy n'a jéz'd'il'i, nu já v'idvyvətə éty gónk'i-tə kək ... d'étyjut. Znác'it t'ap'ér' anı s'v'azál'i, skól'kə š tám anı s'v'azál'i .. prutóf? ét'ix, vòt pa šés' s pətav'inəj m'étrəf étə d'ér'ivə, i n'éskəl'kə, takój navérnə, nu òtakájə-tə búd'e òt .. z'v'anó vòt tək-tə, vòt kək .. náš.. kómnyə vòt étə, il'i óžə šır'i dáže. Pətamú štò, já n'a m'ér'itə, já v'idátə nə vadı. Ták, étə z'v'anó s'v'as..zál'i, t'ap'ér' jaš's'ó z'v'anó s'v'ázyvut, i jaš's'ó, z'v'én'jif tám naérnə .. skól'kə? bal'sbíi gónk'i gan'ál'i, i ragón'ut. Kudá anı gan'ál'i jix? Dážə mőžə i zə Maskvú gan'ál'i, pə mə.. pa Vó [...] конец стороны

СТОРОНА В

СПЛАВ ЛЕСА

[...] i nə p'ir'adú, a štó tám pad'd'étyvəl'i, vòt já v'id'itə, štò vágə-tə jés', a kək anı tək jėj m'ix.. gr'abút, il'i kək? — зачем там вага? — а vótnav'érnə kək, byl'i š kal'ény, mőžə byt' iz-zə kal'ény vyvarác'ivəl'i, v r'ak'é kə.. tə jéz' žə, kək anı nəzvıvájučə, já n'a znáju — /.../ — vágəj, a vòt vágə v zadú bytá, ja v'id'itə na gónk'i jédut, i tám on'é i pəš'al'ájucə, d'én' i nóč' na étəj va.. ka.. gónk'i l'úd'i žyvút, paká l' dagón'ut, s' S'il'izárəvə vòd dagón'ut, dakúđə

im nádz gnát', dz T'v'ar'i, móžz dál'sy T'v'er'i — /.../ — dá, i nžyváicž étz gónkž, skókž tám? móžz d'és'id' z'v'en'jif, móžz šéz' z'v'en'jeř — /.../ ták, dá, zát i karmá bytá. D'en'g'i zžrabátyvčl'i, pľat'il'i, mžnžfaktúru davál'i, a òt já kagdá gul'átž, mžnžfaktúry n'é bytž, n'i pždavátžs'ž v mžgaz'inžx [...] òt, sat'in, s'it'ec, tkán'i byl'i, a étz užž sukná-tž, étz tóžž prabl'émž bytá — /.../ — nu òt já t'è i gžvar'ú, prúd'jžm.. prút'jžm étym s'v'ázyvčl'i — как плот? — nu kàk pľód z'd'étžnž, pľót p'rib'ivájut, a étz prút'jžm p'riv'ázžnž, káždžl d'er'ivž, a pów'irxu tüt.. vòt ón zžb'irái s'n'ízu, vòt étz, prutóm vòt, d'er'ivž, jés'l'i xvatái anó krúč'inžl, tó ón javó ap'át' p'ir'av'ártyvčl'i nž drugójž vòt ták, a tüt s'v'erxu, ták vòt i jéz'd'i étžt vòt, na étžt, étz gón.. étz prút, étz tüt .. pžp'ar'éč'inž patóžynž, l'ész-tž étžvž, nu vòt, ón b'ar'ót étz, p'riv'ázyvčl'i, i ap'át', étz vòt pžp'ar'ók l'ážy, i ap'át', vòt ták y pžtkrúč'ivžut jix. — и таких десять? — i tak'ix nav'érnž d'és'it' štúk — в одном плоту как бы? — dá, v annóm pľatú — и сколько таких сплавляли за раз? — mnógž gónžg gan'ál'i, àj n'a znáj já, n'i gán'ivžtž já — это плот называется гонкой? — étz gónk'i, spľóč'inžy l'éz gnál'i, étz užž, an'é džgan'ájut .. dz pžkupát'el'ž, f kakój góřžt aný javó v'azút — а какой это был лес? — jaťóvyj, sasnóvyj jaťóvyj

ОХРАНА ЛЕСА

— у вас в лесу есть лесничий? — jés', f samóm l'asú n'i žyv'ót, a l'is'n'ik'i aný v d'ar'évn'i, aný datžný xad'it', rán'se xad'it' l'as'n'ik, pžv'ar'át, n'i varúit l'i xtó l'és, n'é.. n'i č'ud'it l'i štó v l'asú — и щас есть такое? — jés', nò ón n'a xód'ut, s'ic'ás tak'ix.. takónž n'étu, t'ap'er'ž tódyr'i, t'ap'er', gd'é š kagdá š xad'it', kagdá v'inó nádž p'it', b'is v'iná š n'al'z'á — шалаши как делали? — šžtašy étz d'étžl'i šatášk'i — где? — v la'sú — как они называются? — šatáškž — а пожары бывают у вас в лесу? — ój, óč'in mnógž — В лесу да? — dá — а как называется место, выжженое пожаром? — pžgar'étyt nžyvájut, èv.. p'rim'érnž, v ét'im, v Ržgžv'ik'é, nž pžgar'éžm-tž, gd'e pžga.. rán'sy tžšad'éj puskál'i, pašl'i za tóšad'ju p'rižnál'i, p'riv'al'i, a drugój str'ač'áicy: «ty n'i v'idát majú tóžžt', tàm majú tóžžt' takúju?» — «v'id'etž» — «a gd'éž?» — «a id'i nž pžgar'éžl-tž v Ržgžv'ik'é, nž nž pžgar'éžm» — а почему бывают пожары? — byváiit pždžygájut, byvauit žd gražy — от костров бывает? — byvájut, pžtamú štò /.../ n'iastaróžnžs't'i-tž nášej mnógž, ty š n'i pžn'imáim étyvž štò .. n'al'z'á étžvž d'étžt', nám l'izž bž štó — а разные костры бывают, большие, маленькие? у вас делятся как-то? — n'é — «пожог» есть такое слово? — padžók étz gžvar'át padóž'ž'žnž, a tó gžvar'át štò .. étyvž, kas't'ór byt — «пожарница» не говорят? — gžvar'át pažár, pžžar'i.. nž pžžar'is's'žx, il'i nž pžžar'is's'žx skážut štò; «ty gd'é bytž vž'át kan'á» — «dz nž pžžar'is's'žx» — а что это? — nu užž znáizž gd'é pažár-tž byt, i pajd'ósž nž pžžar'is's'ž na étž

А ВОТ ЗВЕРЬЁ:

у вас в лесу зайцы водятся? — vad'il'is'ž, t'ap'er'-tž naérnž fs'i sažrál'i ix — а как у вас еще зайцы называются? — zájžc, étžt, ru.. ržsak'i jés', a étz pa-móimu próstž zájžcy, prastýji; — пестряк? — p'ast.. nu òn p'astr'ák étz ós'in'ju v'asnój, a tó òn b'étyj, b'al'ák; rysák .. takój s at't'énkžm, jés' t'ómnyy šars't'íny v rysak'é, a v étym, v zájžcy v l'asnóm, ón v'éz' b'él'in'kžj; — вы можете еще раз сказать, как это называется? — ržs.. rusak'i, éty rusak'i an'i žyvút ókčł damóf, i aný xžrašó jábłžn'k'i glóžut — а кролики есть? — nu jés; król'ik'i, já n'a znáju, jés' t'ap'er'-tž pa Dúbržfkžm, a tó byl'i król'ik'i — они как-нибудь еще назывались? — trusám zavút jix, trús'k'i i król'ik'i, a ból'sy n'a znáju — норка водится? — nórkž u nás n'a vód'icy z'd'és' — летучая мышь? — l'atúč'ej-tž mýšy mnógž — как она еще называется? — já n'a znáju — настопырь не называется? — n'a znáju, n'a znáju, u nás

n'étu, n'ís l'atú'.. — белка есть? — b'étkz jés' v l'asú, — а здесь нету? — n'ét, v d'ar'évn'i aná n'i žy'v'ót — только в лесу — dá, aná v l'asú v jabóv'om l'asú žy'v'ót — как называется? — v'ékšz — Как? — v'ékšz, v'ékšz i b'étkzj zavút, v'ékšz — а волки водятся? — ó-o, skókz xóc'is, u nás vatká.. nu t'í n'a znáiš, étzvz m'éstz, k'zby s tabój šl'i, v d'ar'évn'i vòd z'd'és', v'ijxzt já zab'ítz kakój šaf'ór-tz, n'a Sášz l'i K'zral'óf, n'e znáju, b'ít u'jéx'fšy uš L'vóv'ič'-tz il'i n'ét [...] a.. tó zn naérnz vótk-tz sabáku v'ymányvz, i.. z's'v'at'ít fárzj-tz, ón ы as'l'ép, vótk-tz. Dl'i č'avó b'arút f'znar'k'i, i dl'i č'avó agón', jés'l'i z'imój .. vótk ыd'ót, i javó z's'v'at'í s'v'étm, i ón as'l'épn'it, ón srázu n'a v'id'it n'ic'avó, i vòt étzt šaf'ór v'ijexzt, θáry-tz fkl'úč'en u javó b'íl'i, i ón as'l'ép, ón javó z'dav'ít, z'd'és' v d'ar'évn'i g'zvar'il'i, m'è dómz naérnz n'é b'ítz, já tz .. nav'eurnz f tót p'er'iod b'ítá .. f T'v'ér' u'jéx'fšy, i b'ít k'zr'is'pand'ént, patóm nap'isz, t'z ón .. r'zmv'ávát saf'sém n'a ták, m'z ón, a javó tàm ы bl'iskz n'é b'ítz, naérnz p'zluč'ít xaróšz .. kap'éjku — это было совсем в деревне — saf'sém v d'ar'évn'i, prót' g'zvar'il'i V'is'atóny — а что волк здесь делал? — sabák ž'r'ót — а на людей? — nu n'z l'ud'éj u nás iš's'é n'i nabrásy'vz'tz, n'e znáju, n'é b'ítz, a n'a znáju móžz b'yd' gd'é i jés', a u náz v d'ar'évn'i n'é b'ítz — а дикий кабан? — vód'uccy, tókz t'ap'ér' p'ir'ab'il'i s'il'izár'f'sk'ii fs'é, č'ó dajéz'd'il'i, i kaban'í b'íl'i, i tas'éj b'ítz mnógz, t'ap'ér' g'zvar'á i tas'éj n'étu — а они называются как-нибудь? — Dá, tas'í — а еще как-нибудь? — nu ták tas'í i n'z'v'ál'is'z — А кабаны? — ták k'zbanám — а волки? — vatkóm, n'é, n'é, vótkz

ИСТОРИЯ ПРО ТО, КАК ХОРЬ ЦЫПЛЯТ ТАСКАЛ

— а хорь водится? — xar'éj.. xar'éj skól'kz xóc'is; xór' dážz u étzj, u Nad'éždy K'éz'r'ivny v'í-tz n'a znáit'i, a L'vóv'ič'-tz znáit, u étzj, u Nad'éždy K'éz'r'ivny s'jét kúr'ic, K'távd'ijz Kón'uxzvz kup'ítz u m'an'é .. tr'i kúr'icy i p'ituxá, i u tój sazrát dvúx štúk — маленький да? — ón n'ibal'sój, ón ы u m'an'é n'éskz'l'kz ráz žrát .. kur'éj, dá, i c'vpl'át. A ad'in rás, d'éd b'ít žy'v'ój, nasážynz kúr'ic, n'z c'vpl'átz, nu vót, v'íšl'i, adná kúr'ic, já drugúju n'zad'ítz, i étyvz, v'ír'zsl'i t'íi raból'sy, éty pam'en'sy c'vpl'áty, nú .. étyx tud'í, z'd'étnz u d'édz b'ítá takážz b'ítz jim, s'étkzj-tz zas.. šóbz varóny n'i v'zravál'i. Já p'daitz karóvu, v'íštz vón, gl'ázú kúr'ic b'égzit .. pa úl'icy s c'vpl'ónkz, a étz mátyi c'vpl'áty, a t'íji užé v'idát' kúr'ic'k'i v'idád' b'íl'i s p'ituxám, možnz r'z'd'al'it', a t'íji v drugóm m'és't'i, tút takójz m'éstz jés', ták. I g'zvar'ú samá s sabój: «Nu jéz' durak'í, nò fs'ó n'a fs'é tak'íji, já g'z'ú, nú ic' skazát štò, já p samá zagnátz, ic' skazát žz mn'é «šúr, n'i xad'i z'gan'át' c'vpl'át, já zagnát», nu zagnát t'z g'zagnát, i zakr'ít, ja gr'ú, nu jéz' durak'í, c'vpl'ád zagnát a kúr'ic b'égzit pa úl'icy». B'ítá iz.. m'ital'ic'iskz s'étkz, i z'd'étnz, nu òt ták pakr'ítz, na kónus, i tòd bóg zad'étnz, a tút étz bók kág z'gan'át', tóžz m'ital'ic'iskzjz étz st'zraná strap'ítz b'ítá, d'v'érkz z'd'étn, nu n'i n'z p'atl'áx. A vn'izú tàm u javó rasá.. étz takážz rámz b'ítá z'd'étnz, v rámy .. zab'ítz, n'zérnz gvóz'd'jz stò p'ijs'át. Ták. Pa stò p'ijs'át u javó b'íl'i za.. zab'ítz s annój st'zran'í i z drugój, étz, tàm, n'z n'izú. I tàm takážz .. ap'át' štak'ét'inkz p'rib'ítz, ruč'ajóc'ik, i fstavl'ál'i étu štúku, a patóm n'v'arxú .. v'ar'ónč'kz b'ítá, i v étzj, kák strap'ít-tz b'ít, p'riv'áztnz, túd gvós' i tàm gvós', nu étym gvaz'd'óm òt tágz'zmatáim, z'zmatáim, n'ikák n'i atkr'ít'. A já tz v'íštz, iš's'é n'a v'ízu, šò .. r'zvaróč'in-tz fs'ó, i g'zvar'ú: «nu it' n'a fs'éž durak'í tak'ii b'vájut, kúr'ic.. c'vpl'ád zagnát, a kúr'ic b'égzit s ann'ím c'vpl'ónkz». P'ztxázú bl'ížy k étzj s'étk'i-tz, a aná z'varóč'in, ó-ox, nádz š étz, i já š takážz dúrz, šò š já battáju jizykóm, étz n'i.. idú i g'zvar'ú «n'é, nádz b davno s'jid'in'id' b'z étyx c'vpl'át, bal's'ix ы mál'in'k'ix, v annó p m'éstz, nu kúr'ic p nav'érnz n'i z'kl'avátz p jix». štò já g'zvar'ú, tó já n'a vrú, ták. Pajdú š étyx-tz p'zgl'ázú, p'rištá i tút n'étu n'i=nnavó, a tàmz aná v'iskz'ic' kúr'ic

s cырл'ónkэм, i astátēs'z žyvájz, a tút štúk s'é m ыл' i d'év'id' byítz cырл'át, n'i=dnóvz, étz už bal'sbíi. Súb bž tь харóšьj svar'ít by .. s étьx cырл'át, s cырл'ónkэм. Paš'l'i, a u javó, u étьvz, u nágtzvz, u abžóry vz'átz .. prátómz, tám zašót zžádu étzj bútk'i, pat pót, výtzmz, a cырл'átь-tz, dúmžju, nu n'i.. nu kág že étz móžnz, jamú vl'és', takájz š fs'ó-tžk'i, tág žz, étz, tám pót, i tút, i kág že ón mók vl'és' etz. A vòt ták ón ь vl'és, a étzt xór', d'ét ь gžvar'i mn'è: «šúr» — ja gr'ú «što?» — «a tь nžsad'i .. kúr'icu drugúju» — ja gr'ú «dá, xžrašó tь gžvar'iš, ja gr'ú, xžrašó p nžsad'it' kagdá aná s'ád'it, a jés'l'i aná n'a s'ád'it?» — já jamú žtv'ač'áju. Ták, na ét'im d'étz i zakónč'itžs'. Ras .. nžsad'it'. Paštá žt v'éc'iržm jájcz sžb'irát', kúr'icž-tz s'étz .. nž cz.. nž cырл'át, nú, já n'adótžz dúmžz, ja gr'ú, «s'étz kúr'icž», nžsad'itž òd z'd'és', étz kàk f tual'ét xód'iš, étzt, n'é.. túc skatá n'é byítz n'ikagdá, a r'ib'at'išk'i jéz'd'il'i, étz s.. maí .. vnúk'i, nu štó š /.../

— a барсук у вас есть — jés', i bžrsuk'i, nò bžrsuk'i z'd'éz'bl'iskž n'i žyvút, an'é .. gd'é-n'ibut' kuť étzj, kuť r'ak'é žyvút — не водятся тут у вас? — já n'a znáju dáže, vód'uccž gd'é-tz, ub'ivájud bžrsukóf, óč'in sátz u n'ix, ón óč'in van'ávьj, nò sátz óč'in pal'éznžl. Sátz étz uš, étz užé fs'ó l'éč'it, i narívьь l'éč'it, i dážь tub'irkul'ós .. džstajút, u katóryx žtkrýtyj.

— a теперь про растения... — [ПРОДОЛЖЕНИЕ ПЕСНИ ПРО ХОРЯ] vòt, étzd bžr.. xór', náč'it, nžsad'itž já kúr'icu, s'izú dájú karóvu, á-a bát'kž-tz i gžvar'i[] «tám òn zžádu u m'è šatášžz jés'. Kagdá Kól'ž byít, mь jamú kup'il'i mžtacýkžt, i ón z'd'étzt garáš, z bát'kžj d'étžl'i, d'étžl'i-d'étžl'i< a č'ò-tz i n'a dúže i dad'étžl'i étzt.. garáš-tz, náč'it. T'ap'é r' .. étzt .. garáš étzt n'i dad'étžl'i — Какой гараж? — nu pžd mžtacýkžt, astátzž étzd garáš. T'ap'é r' .. [...]

[перерыв в записи приличнѣй]

[...] pušn'ínu-tz pr'in'imál'i ... — a лисы водятся? — vód'uccž, vòt, brát èv n'adávnžž òc s'ón'išn'ij uč'it'il'n'icy, dvúy zžstr'al'ít [...] mtátšьj brát p'èr'ad n'éj — какие они лисы? — žóttьji — только желтые? — dá, žóttьi — а больше у вас в лесу никого нет? — nu m'ad'v'éd'i jés' tút — у вас тут медведи есть? — dá — а вы видели? — a Kól'ž mój raskázьvžt, zač'ém žь ón pašót-tz, n'i za máč'tžj l'i? vród'i máč'tu .. dl'a étьvz, dl'i t'il'iv'iz'irž, gžvžr'i, pašót, gžvžr'i, šót-šót, gl'ažú, òn vьišet gr'áz' g'd'é, n'étu tugav'íny, gl'ažú, dvá s'l'adá m'ad'v'éžjix, bal'sžj i mál'inkžj, a tó .. vьíkl'uč'i ržskažú! [...] — какая лиса? — małóc'n'ik nžžyváicž, nu òt kór'm'ut pžras'át jix, tak'ii l'is't'žž bal'sbíi rastút, pždžtgavátьi òt tak'ii vòt. I ón nž syr.. — трава да? — dá, travá étz, nž сыр'ix m'astáx aná ras't'ót, nž bžlat'istьx. Nu òt, a tó N'ikałáj N'ik'itžv'ič', vòt Tán'in d'ét, žátžvžtsž dáže mn'è, Tán'i Bžtašóvžj dž katóržj étzt, F'il'ž brát póc'tu-tz n'és' tudь f Suxaš'íny, ták. I gžvar'i «Vòt nažátь», ón drát étzt-žt ržk'itn'ák, il'i br'ót. A ón, nu zžrabótžt-tz nádž, d'én'uškž nádž, nu òn uč'it'il'im byít, dž i s'amjá byítá, i rasxódy apr'istž fs'ž.. mnógž š, nu a ón takój ržbat'ágž byít uč'it'il'im, ón i s'ič'áz žьif, nò š'ás ón užé n'i uznajóc svaiy d'at'éj. Dž ja t'è i pras'itž štò vьíkl'uč'i [...] gžvar'i, tól'kž dáj bóx nóg'i pž daróg'i, pr'ib'azát, a L'údž sprášьvžti «nu pr'in'ós?» — «aγá, pr'in'ós, d'v'é», gžvžr'i i ušót. A v'id'ut .. javó, javó-tz n'a v'id'ut, pažátuj, a s'l'adь-tz v'id'ut .. m'ad'v'éžji — он никак больше у вас не называется? — n'ét, jamú r.. n'ikák muravjóm zavút jix, múrž.. étьx, m'ad'v'éd'if, vòt étь, n'a tág bal'sьji z'd'és', vród'i muravjám zavút jix, murav'éjn'ikžm — а как же тогда у вас муравей? — a muravj-tz étz štó? a étz tak'ii nžs'akómyi-tz, b'égžjut, nu murav'éj-tz — и медведя муравьем зовут? — i m'ad'v'éd'ž murav'éjn'ikžm zavút, étz an'é n'ibal'sbíi.

РАСТЕНИЯ

— какие у вас растения в лесу растут? — *nu kak'ii jágъды rastút, mal'inъ ras't'ót, smaró.. smaród'inъjés' c'órнъ* — в лесу? — *v l'asú, krásнъл smaród'inъ, nu v l'asú m'étkъл smaród'inъ krásнъл pъpadáicъ* — а волчьи ягоды есть? — *jés', mnógъ étых* — Как их называют? — *ták ы zavút voulc'ji jágъды. A patóm jaš's'ó krušýнъ jés', r'ab'inъ jés', šырóvн'ik jés', nu.* — А трилистник? — *A tr'il'is'n'ik štó etъ takói? Kal'inъ, jábtъn'i d'ik'ii pa l'ésu mnógъ jábtъn' ras't'ót* — еще что? черника? — *c'ar'n'ikъ nu c'ar'n'ikъ z'd'és' .. u nás jés', a jizav'ik'i z'd'és' n'ét, étъ jizav'ikъ .. š's'itáicy .. u nás ы jizav'ikъj jéj zavút, pjánkъj, i gъnabójim zavút, któ gd'é* — как она выглядит? — *aná takál s'in'avátъл, nu krup'n'éj c'ar'n'ik'i, žыр'n'éji aná* — она не похожа на малину? — *n'ét, aná paхóžъ .. krup'n'éj.. nъ c'ar'n'iku, ból'sы fs'avó paхóžъ, c'ar'n'ikъ m'él'c'i, i u c'ar'n'ik'i.. c'ar'n'ikъ c'ar'n'éje, a étъ gъtub'éj* — а голубика что такое? — *nu òt ы gъtub'ikъj jéj zavút, aná pъd gъtub'iznú* — ее зовут и голубика, и ежевика? — *i jizav'ikъ jéj zavút* — а еще у вас какие ягоды есть? — *brus'n'ikъ, kl'úkъ* — где брусника? — *nú, étъ nádъ v Dór it'it'* — а где она растет? — *v batót'i* — а клюква где? — *tóžъ na tòm žъ batót'i ra's'tót, i jizav'ikъ tàm ras't'ót, a jizav'ik'i-tъ étъj il'i gъtub'ik'i tàm navátъ ras't'ót, tám, attúl' v'adrám nós'ut .. byvátъ. A v ópš's'im aná, var'én'jъ s' n'éj xaróšъjъ pъtuc'áicъ. Dá, aná takájъ sóc'nъjъ* — морошка есть? — *maróšk'i n'étu u nás* — Калина растет да? — *kal'inъ ras't'ót, r'ab'inъ ras't'ó krásнъjъ r'ab'inъ* — черноплодка растет? — *c'irnaplótъk'i v l'asú n'étu, tókъ .. f sadáx. A jaš's'ò štó?*

ГРИБЫ

— а какие у вас грибы? — *c'ar'ómuxъ vòt u nás v l'asú ras't'ót, vòt, a gr'iby u nás, já š t'è gъvar'itъ, b'étyji rastút, pъdas'inъv'ik'i, nu vòt, pъdb'ar'óžъv'ik'i, mы jix abápkъm zav'óm, nu a jix .. bъл'sыnstvó pъdb'ar'óžъv'ikъm zavút, tap'ér', gar'ánk'i rastút, сыrajéšk'i rastúd žóttыi, a gar'ánk'i krás'in'k'ii* — то жк самое? — *tó žъ sa.. dá, t'ap'ér', ryžыk'i, l'is'ic'k'i, tak'ii, tò gruz'dám zavút jés' .. gr'iby gruz'd'í, a tó jés', zvál'i rán'išы pъddaróškъm'i, s'ér'in'k'ii tak'ii, sám'i s'éryи z' b'étyи at't'énkkъm, vò ták any fs'ó .. kruškám, kruškám, tóžъ, étъ, asóbъ an'é byvátъ ras'l'i gd'è skót xód'i, nъ trap'inkъx skótn'ij, ták an'é p'ám sъpłášénnыji, nъpad'óš na m'éstъ, štò sát nasáženъ, ták, kák .. nъ.. u c'ítav'ékъ pasážen, mnógъ nъb'ar'óš, patóm dupl'ánkъm'i zavút, dupl'ánk'i nъ mšar'inъy ból'sы rastút, tak'ii, an'é róstъm tak'ii vót, i .. an'é kák s'iravátыи tak'ii, pъd žat'ínku, n'a s'éръ.., n'a t'ómныи, a žыttavátыj takouj cv'ét, a kagdá jix atvár'is an'é tak'ii žóttыи kras'ívыи gr'iby pъtuc'ájucъ* — а маслята есть? — *i mas'l'áty jés'* — а дуплянки и маслята это не то же самое? — *n'ét, mas'l'áty drugójъ, mas'l'áty žóttыji, a étъ, étъ tak'ii s'.. vòt an'é vòt takónъ cv'éтъ vó, i tóžъ mъs'l'an'istыи tak'ii žырныji. An'é róvныи glád'in'k'ii* — а с другой стороны? — *a tám tóže kàg garmóškъ. Vót.* — белые растут у вас? — *Rastút* — а есть у вас мухоморы? — *mnógъ* — Как называются ядовитые грибы? — *étъ muxъmór ták ы zav'ócъ muxamórъm, a t'ap'ér' i s'v'inux'í, mы n'ikagdá, já v žýzn'i s'v'inuxóf i v rúk'i n'i bratá, étъ s'v'nux'í byvátъ, id'óš kák naskóm pad'd'én'is, aná l'at'í kák fudbót, a t'ap'ér' fs'ó žrút, i n'i nažrúccъ, xъd' by ъbazrál'is', któ étъ b'ar'ó. A já pr'istá, idú k svaím, tút takájъ L'udm'itъ G'aórg'ivнъ žыv'ót, pjanc'úškъ, pr'in'és'inъ gr'iby, p'ir'ib'irái, kakój-tъ gr'ip, pr'in'és'in takój bal'sój, i ón takój c'órныj, kák mój étъc sъrafán, i ón c'ó-tъ, krómкъ fs'á vòt takájъ vó, tak'im zbarám* — как называется? — *n'a znáju já kák tám nъзыváicъ, já .. štó v'id'itъ tó já i skažú. U jéj rúk'i c'órныи, kak úgъл'ныи, at étыvъ gr'ibá, nu ót, i já stajú tàm štó-tъ battáju-battáju, tút vadá stáit, aná p'ir'a.. dabrátъ, n'amnógъ tám étых, gr'iby.*

Dúmæju n'iužél'i ty búd'iž žrát' éty gr'ibí, tàk padúmææ, gžtavój pækač'ái, i aná státæ myt' .. éty gr'ibí, «n'ét, an'i fkúsnyi, an'é fkúsnyi» tàt mn'e gžvar'á, ja gr'ú «L'údæ, da só ty, n'iužél'i jiz' búd'iš, «an'é óč'in fkúsnyi». A úgžl'nyi, vadá, nu úgžl' jéj natóč'in i fs'ó, státæ myt', òt vadá štò tavai r'atúzy il'i mój sžrafán, ot tak'ii, takájæ vadá, i aná .. žr'ót; Nu òt, ét fs'ákæju gr'ás', my takóvæ n'a jél'i — a есть такие сморчки? — smarč'k'i étæ v'asnój byvájut — ну есть такие еще осенние сморчки — ap'áty jés' — /.../ — n'ét, já v'idátæ smarč'k'i, anyí smarč'k'i .. n'e tó, n'é, n'é, étæ n'i smarč'k'i, já smarč'k'i znáju, an'i múš'.. smórs's'inyji tak'ii, a étæ tól'kæ abórkæ anná, anná abórc'kæ, kák .. v étyt, kadá šjóš .. štó-n'ibut' — как их собирать? когда собирают? в чем собирают? — a któ š' č'ém xód'it, któ s' v'adróm, rán'sy byl'i karz'ink'i, v'ad'ór tókæ xad'il'i zæ vadój s' v'adrám'i — из чего были корзинки? — iz dránk'i, u nás sasnú drál'i, xad'il'i zæ sasnój, i sasnú š's'apál'i, sasná š's'apátæš'æ .. takájæ č'ut' patóš's'i, nu móžæ byt', f tr'i f č'atyr'i l'istá bumág'i, étæ dáj Bóx kæl'i, vòt ták stažýt' étæ, nžérnæ dáže f tr'i naérnæ, tón'in'kæ takájæ š's'apá drátæš'æ, dránkæm'i zvál'i. I vòt y pl'al'i karz'ink'i, d'éc sum'ét naš pl'és', bytæ karz'inæk napl'ét'inæ skól'kæ xóc'iš, étæ .. dránæš'nyx — в эти корзинки грибы собирали? — dá, v étyx ka.. s tak'im karz'inkæm zæ gr'ibám xad'il'i, s tak'im karz'inkæm za jágædæm xad'il'i. Patóm pl'al'i iz' b'ir'astá tukóšk'i, tóžy xad'il'i s tukóškæm za étæj, zæ gr'ibám; i s étæj, s kar(')z'inkæj z dránæč'næj xad'il'i — а что грибы солили? — sal'il'i, sal'il'i, f kátkæx, a tût užé f kastr'úl'æx stál'i sal'it', a tó kárk'i sp'icyál'næ, tak'i kátk'i zakázyvæut, étætu, bóndæru, v'adrá ná tr'i — какие грибы обычно солили? — a sal'il'i: vatnúšk'i, vòt mas'l'áty, ta'p'ér', vòt éty s'éryi, dupl'ánk'i éty sal'il'i, étæ var'il'i. Já užé var'itæ, a rán'sy mač'il'i. Nu mač'ónyi gr'ibí n'a fkúsnyi — а сушеные вкусные? — sušýl'i — какие сушили? — a sušýl'i, b'étyji, abá.. vòt éty, pædb'ar'óžæv'ik'i, u nás abárkæm, a tò i fs'ó, nu òt, i pædas'inæv'ik'i sušýl'i. Inagdá és'l'i ryžykyf mnógæ, ryžyk'i sušýl'i dl'a súpæ — а опята не сушили? — n'é-e, a l'is'ic'k'i v rót n'a brál'i, dæ my v Darú žýl'i, i éty, ap'áty, my jix n'ikagdá i vn'imán'ijæ næ jiuæ n'i æbraš's'ál'i. Dá, n'a brál'i, ap'áty já i.. ja ràž žár'itæ, tàk /.../ vybræš'itæ, já gr'ibí n'a óč'in jém. Já jém tak'ii gr'ibí, sóbæ na pál'ec šl'ápkæ s'éæ, és'l'i pædas'inæv'ik, a pædb'ar'óžæv'ik'i jis' n'a búdu, ón skól'skæj, šmargáit, kák šmór'n'i, m'an'é r'v'ót — а маслята? — ja.. mas'l'áty atvár'iš n'a skól'sk'ii — а где хранили сушеные грибы? — a.. na p'éč'kæy ból'sy sušýl'i v m'aškáx — и там же хранили? — Dá — а соленые. маринованные? — mærinavát' n'i mærinavál'i, n'ikakój mærinát n'i brát, gr'ibí sal'il'i, dá .. v bóc'k'i sal'il'i, f kátk'i, ták, anyí stajád dæ v'al'ik'ix maróžæf, næ kæl'idór'i il'i f kladóf'k'i tàt, il'i v ambár'i, gd'é tàt anyí stajál'i, pašl'i marózy, jix pr'inós'ud damój, apuskájut f pótræ vòt, an'é f pótræl'i staját. Var'.. anyí pæd.. zadón'inæ, na n'ix kám'in', anyí pad dónæm l'ažát vòt — а свежие грибы как готовили? — a s'v'éžy, n'ékætyryji var'il'i súpæm — свежие да? — is' s'v'éžy gr'ibóv, a bæl'synstvó žár'il'i — а что делали с ягодами? — bras'n'iku mač'il'i pár'il'i, kl'úkvu .. brus'n'iku-tæ xran'il'i? abrus'n'iku klál'i v garškáx, i f.. kátkæx — вот эту моченую? — pár'inæ, i mač'ónæ tág žæ mač'il'i f kátkæx, zæl'ivál'i vadój i fs'ó, i n'ikak'iy gvaz'd'éj, var'ény'jæ pan'át'ijæ n'é bytæ, n'i var'il'i, n'é næ štæ javó var'ény'jæ, sæxarkú-tæ ja gr'ú, étæ n'a ták kæk t'ap'ér', nádæ mn'è stól'kæ, nádæ mn'è dvá rázæ č'áju pap'it', ja dvá, nádæ tr'i, já i tr'i, č'atyr'i papjú, i fs'ó s sáxææm. A tagdá sæxarkú-tæ davál'i .. káp'il'ku, uš n'i zal'éz'iš. Vòt my ras'l'i, štóbæ v vázu.. svajú rukú præt'anút', fs'ó, dás' t'à mát' .. kusóc'ik, vòt takój más'in'k'ij, nžérnæ č'ét'v'ir't' kuská, nu.. i p'éj. A skážyš «nal'éj drugúju č'ášku» — «n'ét» — «dæ u m'à sáxææ jés'» — «pætažy v vázu». Ból'sy n'ic'ó, a tò takójæ stav'éč'kæ sjážyš štò .. xót' stój xæt' pádæj. — из ягод варенье не варили — sušýl'i, étæ sušýl'i, brus'n'iku n'i sušýl'i, sušýl'i vòt, pja.. xòt'

pjánku, xòd' gətub'íku, xòt' jizav'íku étu, vòt, sušíl'i f p'éc'kəx, razmác'ivəl'i, p'irag'i p'akl'i. Mal'ínu sušíl'i, č'ar'n'íku sušíl'i, nu a z'iml'an'íku — d'étəl'i l'ivašbí: a jés'l'i krúpηα .. z'iml'an'íkə, jajé vaz'mút étəvə, vòd z'iml'an'íc'inəηə z'iml'an'íc'ínu, tàk kladút, i s't'isnut, i vóisušut, étə ηəzuvál'is'ə l'ivašbí. — /.../ — a is kl'úkvy vót šò d'étəl'i, jés'l'i əbal'éiš, mórz d'étəl'i, pətatkút r'e.. r'étkə kagdá, «ú, n'amnóškə pəstas't'ítə, p'éj», és'l'i t'imp'iratúrə. A tó, vòt já t'è gəvar'ítə štò v l'és nášy jéz'd'il'i, i pápə jéz'd'it, i kr'ósnyj jéz'd'it, dáže .. brát'jə dvajúrəηny i žbíl'i u nás, pap'íny nu.. štò pap'íny, štò kr'ósnyvə, t'ótk'i jíxnyj radnój synavjá, nu òt aný pr'ijéxəl'i iz l'ésu, mòžə byt', skókkə s'ic'ás vr'am'ə? maí staját č'asý — /.../ - nu òt, nu mòžə f pót.. f s'éμ pr'ijéxəl'i aný iz l'ésu, s'él'i paúžyηəl'i, pastáv'il'i sətavár, a id' žg'óc cétyj d'én' ηə xətadú .. jix, jím žə p'it' xóc'iccy, i vòt pr'inós'is' č'a.. čášku il'i tátku tàm, gl'in'inəη bytá pasúdə, kl'úkvy .. iz ambárə, ašpár'ivut étu kl'úkvy k'ip'atkóm srázu, kàk sətavár pas'p'ét, srázu ηə.. na étət, na kák javó? nu kl'úkvy i cýd'uc is sətavárə, nal'jút, aná mòžə n'iatá.. nu uže aná pr'in'és'inə, aná iš's'é kagdá ub'iráis's'ə pr'in'as'ós'ós, nu òt, étu kl'úkvy, an'é .. nəl'vájut, k'ip'atkóm patóm etu s'l'ivájut .. kl'úkvy, nu òc sad'áccə .. dək nádə jaš's'é dvà rázə abv'azát' .. kladút f svój stakán tóškəj, ap'át' jéj ašpár'ivəjut k'ip'atkóm. P'il'i rán'se fs'agdá z bl'úccə, s' č'ájnyx, f stakán'i n'e p'il'i — из чашки не пили? — n'ét, stáv'iccy na stót srázu stakán, i.. i č'ás.. i bl'úccə, il'i č'áškə i bl'úccə stáv'icə na stót, òc sad'áccə, nu òt an'é i nəl'ivájut, étym žə sváim, svajé žə krúškəj l'i, stakánəm l'i, na bl'úccy razdáv'ut jajé, i pjúc s'id'át č'aj, a sáxəru-tə takój kusóc'ik sapjút, vòt y l'izut javó, étəc səxarók. A var'én'jə n'é ηə štə kup'ít', étə var'én'jə mnógə nádə .. d'én'ək — а наливки не делали из ягод? — n'é-e, də vajny n'ikakój nal'ífk'i n'a d'étəl'i, étə tút t'ap'éř' stál'i vy.. vyg'ibáccə, s'il'ηə xudál žbís' státə, i var'én'jə stál'i var'ít', pr'i xaróšəj žbíz'n'i n'i var'il'i var'én'jə, a pr'i xudój .. žbíz'n'i vár'im var'én'jə

— а вот заготовка лык? — а tók'i, rán'sy š tápt'i pl'al'i, l'ípə .. ój ja jaš's'è pra l'ípu zabýttə skazát' t'ab'é, i l'ípə ras't'ót v l'asú, z'd'és-tə v Dúbrəfkəx n'a znáju, jés' l'i, a vót šò v Darú-tə my žbíl'i, tàm mó-ogə l'ípy. — ну и как? — xad'il'i za tókəm dəl'akó, rán'sy-tə iš's'è ja mál'in'kəη bytá, vòt f Xatmú žytá, vòt já t'è gəvar'ítə Gəravátkə tàm jés', Gəravás't'icə, vót .. étə k'itóm'itřəf šés' nav'éřnə búd'e řt Xótəmə, i òt xa'd'il'i s'p'icýdál'nə v tók'i. Tàm v d'al'ánk'i ras'l'i tók'i, i vòt an'é xad'il'i. Nəd'arút jix tók'i.. jix y tók'inádə ic' sum'ét' sadrát', patóm táot'i pl'al'i s étym tók — только из липовых? — dá, l'ípəvy, a tó bušmak'í jaš's'ó pl'al'i, b'er'astóvyji, étə.. l'étəm, xad'il'i s'éřnə gr'és' v étym byšmakáx, nu kótkə taik-tə, ty znáiš bósəj-tə it'ít', a abút-tə n'éc'evə. Səpəgóf.. tàm sašjút páru sapóg də i nós'iz da tyx pór, paká l' padóšvy n'a stánud d'arzáccy, fs'ó řtapr'éit [...];

ПРО ИЗБЫ И ДЕТСКИЕ ЗАБАВЫ

— вы говорили, двор большой — три избы — nu òt t'ri izby padr'át, i òt ták y býl'i pastáv'l'eny v l'in'iu. A d'v'é ηəstajás's'ix-tə byttə pastáv'l'in, a m'éždu dvúx ызóp étym, aný acstúp'l'əηə .. býl'i, i jaš's'ó pač'k'í takájə izbá z'd'étəηə, byttə d'v'é s't'aný z'd'étymə, vòt tərcavájə tút ызbá, i.. s't'aná, i tàm s't'aná, a étym s't'ény vót'əřəη býl'i, v ызbáx, v étym, v dvúx .. prat'ósəny. Nu vót, a kəl'idór-tə, kagdá byt' .. t'ósəm zašýttə, a ták-tə javó n'i p'ir'ad'étəl'i, t'ós-tə étət užé .. rəzval'ítə, nu próstə z'd'étəη kəl'idór a patóm tàm že dvór byttə, tàm zakrýttə. A nadúit f purgú s'n'egu-tə, vòt mý .. kàg že, a kr'ósnyj pl'ót karz'ínk'i, i spl'at'ót .. étə nàm igrát' karz'ínč'k'i tak'ii .. dótg'in'k'ii — из чего? — is sasny, étə u nás .. t'al'égə, a sám'i zə kan'éj býl'i, býl'i našýt řd'ajátym nàm .. d'éc'tv'i, étym, is kusóc'křf, t'ótk'i šbíl'i, màm'íny s'óstrym, ták. I

próstyň'i býl'i z'd'éťňň, a étň, a próstyň'i kak'ii, pľat'éncňf.. Rán'sy fs'ò
vr'ém'ň pľat'éncy datžňbí .. býc' s kružavám, všíšyťyji, v'éšňl'i. Nu pratrút
s'ar'ótku-ň, a étňť kusók-ň ťtarvút, tr'ánk.. n'ap.. i dadút ñám na próstyň', a
mý i rády, tám.. s't'irál'is'ň č'ístň l', n'a č'ístň l', próstyň' žň aná. Vòť
rňs't'itáim kravát', padúšk'i býl'i našýtň, ñám .. pas't'él'i, vòť .. ras't'él'im na
étu karz'ínku, étu.. ... a aná fkl'uč'áit na éty, igrúšk'i, zač'éť fkl'uč'áiš? p'íšež
gavná étyňň. Nu vòť bňs'íc'.. [...] sa svád'ňňj — Како́й свадьбой? — u nás uš
kúktý výchód'ud zámuš. Pňv'az'óm pas't'él'u, nu òť étyň.. karz'ínkň pacépl'inň,
v'ar'óňč'kňj, tóš's'im pa sá.. pň kňl'idóru, a l'at'im šťò púl'ň, l'at'ít, a éty.. étň
karz'ínkň n'a znái kudá d'éccň... [...] конец стороны